

Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Peters) aan hoge commissaris te Djakarta (Lamping), 10 juli 1951

Mede namens Stikker. Referte Uw 125.

Ons bevalt verloop van zaken evenmin.

A. Denkbaar is, dat Subardjo e.a. ingevolge gesprekken met U ten onrechte de gedachte koesteren als zouden wij op de overkomst van Supomo hoge prijs stellen en daadwerkelijk verlangend zijn herzieningsbesprekingen te entameren. In die gedachte zou Indonesië daarop kunnen reageren met grote terughoudendheid inzake uitzending Supomo teneinde onze bereidwilligheid aan te wakkeren, mogelijk zelf in mening, dat wij ons wellicht laten verleiden tot nemen van enig initiatief tot uitnodiging met Supomo oriënterende besprekingen aan te vangen.

B. Anderzijds als Indonesische reactie evenzeer denkbaar gelijke terughoudendheid indien men zou menen in te gerede bereidwilligheid onzerzijds om besprekingen Supomo te beginnen, een indice te moeten zien, dat Nederland daarin voor zich een voordeel zou gelegen weten.

C. Waarschijnlijker evenwel lijkt dat Sukiman-Regering terdege rekening houdt met mogelijkheid dat zij, indien bij diepere beschouwing van de oorzaken het doel der tegen haar gerichte aanvallen niet slechts beperkt zou blijken tot forceren van president-directeurschap Javabank ten gunste van Sjafruddin, onder voortgezette druk daarvan wellicht binnenkort genoodzaakt zou kunnen zijn, tot versterking van haar positie, een spectaculaire daad op het binnenlandse front te stellen waarvoor een tegen Nederland, Unie en RTC gerichte als de 'uiteraard meest dankbare in aanmerking komt. In Uw 123 in fine wordt dit punt aangeraakt waar de vraag opgeworpen of wellicht rapport Supomo niet stringent genoeg.

In vorenstaande gedachtengang zou geheel passen de houding van Sukarno om niet in een gesprek met U in noodzaak te geraken omtrent eventuele overkomst Supomo van enige opvatting te doen blijken. Sukiman's ontwijkend antwoord zou daar eveneens in passen, zomede beweerdelijk uitstel van beslissing over rapport Commissie Supomo. Mogelijk wil men onder huidige omstandigheden een voor eventueel binnenlands gebruik nodige sterk geachte kaart achterhouden, maar twijfelt men er aan of de door Commissie Supomo gefourneerde wel de kleur bezit, die dan troef zal blijken.

D. Tenslotte zou in dit gehele kader eveneens passen de aan het slot van Uw 127 vermelde reactie van iemand als Hatta waar U het gesprek met deze bracht op Supomo. De typisch afwijkende houding van Hatta vergeleken met die van Sukiman-Suwirjo en de President, is opvallend en men zou geneigd zijn te concluderen, dat Hatta thans de weg via Supomo blijft prefereren teneinde aldus de in meer spectaculair optreden voor de Sukiman-Regering gelegen mogelijkheid tot versterking te frustreren.

E. Al het vorenstaande draagt weliswaar speculatief karakter, ik meen U de hier gerezen gedachten als vervolg op mijn 83 evenwel niet te mogen onthouden, te minder omdat zij aanknopingspunten hebben met beschouwingen en gissingen in Uw telegrammen.

De huidige situatie is inderdaad zeer ondoorzichtig en alleszins onbehagelijk, hetgeen nog versterkt door ons gevoelen dat zeer wel mogelijk binnenkort iets te gebeuren staat. Al moeten wij weliswaar waken, dat ons draad met Supomo niet uit handen glipt, zo lijkt het onder deze omstandigheden en gezien het vorenstaande toch bepaald nodig voldoende afstand te houden en niet door te zeer blijk geven als zou ons komst Supomo zo welkom zijn, schijnt te wekken alsof wij met betrekking tot de vraag der herziening tegenover huidige Indonesische Regering reeds in beginsel zouden hebben toegestemd.

Het lijkt ons integendeel tactischer te gepaster tijd en plaats van meer gedesinteresseerde houding te doen blijken, doch wij zouden daarover gaarne Uw inzichten vernemen..

Aantekening: Minister Peters accord. v.d.V